

Ägarpolicy för de kommunala bolagen

1 Bakgrund

Kommunallagen ställer krav på kommunalt inflytande och kontroll över all kommunal verksamhet, även den som ägs och bedrivs i bolagsform. De kommunalt ägda bolagen representerar stora tillgångar som kommunfullmäktige har ett politiskt och ekonomiskt ansvar för vilket erfordrar att man har en löpande uppsikt över bolagens utveckling, resultat och ställning. Det är också viktigt att skapa likartade och goda förutsättningar för de verksamheter som Värmdö kommun äger och förvaltar, oavsett den juridiska formen. Detta innebär en klar och tydlig bild av varför man äger bolaget måste utvecklas och kommuniceras. Genom att använda och utveckla de formella styrinstrumenten, såsom bland annat ägarpolicy för de kommunala bolagen och ägardirektiv, i dialog med bolagets ledning kan grunden läggas för en kultur som gör det möjligt att styra och följa upp att verksamheten i bolagen utvecklas i önskad riktning.

2 Syfte

Syftet med ägarpolicy för de kommunala bolagen är dels att förtydliga det gemensamma regelverket för att utveckla den kommunala verksamheten och att fastslå rollfördelningen mellan kommunen som ägare och bolagen, dels att tydliggöra styrelsens roll och ansvar i bolagen.

3 Bolagsformen

Målet är att bolagen ska bedriva sin verksamhet ekonomiskt självbärande och sträva efter goda ekonomiska resultat utan kommunala bidrag såvida inte annat framgår av bolagsordning och ägardirektiv.

4 Ägarstyrning

Kommunen som ägare utövar formellt sin roll gentemot bolagen genom att:

1. fastställa bolagsordningar
2. formulera ägardirektiv
3. utse styrelser och dess ordförande
4. utse revisorer
5. lämna instruktioner för kommunens ombud via bolagsstämmor
6. fullmäktige ska ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt innan beslut fattas i bolaget
7. fullmäktiges ledamöter har rätt att ställa interpellation eller fråga till ordförande i kommunalt bolag

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av kommunfullmäktige, och beslutas med stöd av kommunallagen.

Uppföljning och uppdatering

Sektorn för administration, ledning och service ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

Bolagen omfattas av de kommunalrättsliga självkostnads-, likställighets- och lokaliseringprincipen om inte verksamheten enligt lag eller praxis är undantagen från detta krav.

Bolagen omfattas undantagslöst av offentlighetsprincipen samt lagen om offentlig upphandling.

Därutöver har kommunen även fastställt övergripande direktiv och riktlinjer i olika policys som gäller generellt för kommunens verksamheter. Bolagen ska känna till dessa samt verka för att intentionerna i dessa i tillämpliga delar följs och inarbetas i bolagens egna direktiv och riktlinjer. De policys som gäller för de kommunala bolagen listas i bilaga 1.

Det bör särskilt noteras att bolagen omfattas av kommunens grafiska profil som innebär att kommunens logotyp ska finnas med på lämplig plats i syfte att stärka kommunens identitet och synliggöra kommunen som ägare.

5 Formella styrinstrument

5.1 Bolagsordning

Bolagsordningen lägger grunden för bolagets existens. I den anges vad bolaget ska ägna sig åt, dvs. föremålet för bolagets verksamhet, det kommunala ändamålet och ett antal grundläggande regler för aktiekapital, styrelsesammansättning, räkenskapsår och vilka ärenden som ska förekomma på ordinarie stämma.

5.2 Ägardirektiv

Direktiv som beslutas på bolagsstämman är bindande för bolaget och dess ledning. Ägarpolicy för de kommunala bolagen och ägardirektiv som är antagna av kommunfullmäktige överlämnas via ombud till bolagsstämman. Ägardirektiven, som är individuella för respektive bolag, anger riktning, ramar och mål för det specifika bolaget med utgångspunkt från det kommunala ändamålet. Syftet med ägardirektiven är att ge övergripande strategiska riktlinjer till bolagets ledning. Ägardirektiven är strukturerade på likartat sätt för samtliga bolag.

5.2.1 Ändamåls- och verksamhetsdirektiv

Kommunala ändamålet anger varför kommunen äger bolaget. Varje bolag ska i sina ägardirektiv ha en konkret beskrivning av ändamålet i bolagsordningen. Detta innebär en formulering av vilka motiv kommunen har som ägare för att bedriva verksamheten, vilka särskilda uppgifter/mål bolaget har och vilka restriktioner i verksamheten som ägaren vill

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av kommunfullmäktige, och beslutas med stöd av kommunallagen.

Uppföljning och uppdatering

Sektorn för administration, ledning och service ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

ange.

5.2.2 Samordnings- och konkreta verksamhetsdirektiv

Målsättning för miljö, kvalitet, marknad etc., dvs., direktiv som anger hur bolaget förväntas verka och utvecklas.

5.2.3 Ekonomiska direktiv

Ekonomiska mål som anger vilken lönsamhet och självfinansieringsgrad bolaget förväntas ha utifrån ägarens krav och förväntningar på bolaget.

5.2.4 Informationsdirektiv

Frågor som ska vara föremål för kommunfullmäktiges ställningstagande före beslut i bolaget är frågor som kan vara av strategisk och principiell betydelse för den gemensamma utvecklingen i kommunens.

Uppföljning av ägardirektiven innebär att bolaget i sin förvaltningsberättelse ska redogöra för hur bolaget utvecklas i förhållande till ägarens intentioner.

5.2.5 Flera ägare

För bolag som ägs, eller där inflytande utövas tillsammans med andra, bör eftersträvas att liknande direktiv ges till bolagets ledning från ägarna i en omfattning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållanden, verksamhetens art och omständigheter i övrigt. Detta bör regleras i konsortial- eller aktieägaravtal.

5.2.6 Kommunikation

Ägardirektiven ska vara enkla och tydliga. Direktiven ska dessutom upprättas i samråd med bolagen för att dessa ska kunna ta ansvar för de uppgifter som i samförstånd lagts på dem. Viktiga inslag i ägarstyrningen är ett aktivt styrelsearbete och förtroende mellan ägaren och av denne utsedda styrelsen. En plan för möte mellan ägare och bolagsledning upprättas årligen av kommunstyrelsen som har ansvar för uppsikten avseende de kommunalt ägda bolagen.

5.2.7 Ikraftträdande

Ägardirektiven för respektive bolag antas av kommunfullmäktige och fastställs därefter på extra eller ordinarie bolagsstämma. Kommunstyrelsen svarar för att direktiv och ägarpolicy för de kommunala bolagen är aktuella och föreslår eventuella förändringar för beslut i kommunfullmäktige.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av kommunfullmäktige, och beslutas med stöd av kommunallagen.

Uppföljning och uppdatering

Sektorn för administration, ledning och service ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

6 Styrelse – styrelsearbetet

Det är ägarens ansvar att tillsätta en styrelse med förutsättningar att rätt tillvarata bolagets och ägarens intressen samt att ge styrelsen mandat att aktivt verka inom givna ramar.

Kommunfullmäktige kan välja mellan en styrelse med representanter från de politiska partierna eller en styrelse med såväl ledamöter som representerar politiska partier som ledamöter som ytterligare tillför branschkompetens eller annan fackkompetens.

Kommunfullmäktige beslutar vem som ska vara styrelseordförande. Styrelsens ledamöter ska inte ha några operativa funktioner i bolaget.

Styrelsen tillsätter verkställande direktör i bolagen. Alla frågor som rör verkställande direktörens anställningsförhållande beslutas av styrelsen. Innan nya avtal eller beslut om större förändring av gällande avtal fattas ska samråd ske med kommundirektören. Samråd med ägaren ska också ske vid tillsättande av ny VD. Se vidare under punkt 7. Frågor om löner, pensionsvillkor, och övriga anställningsvillkor för VD och övrig företagsledning i dotterbolag.

Styrelserna i bolagen ska upprätta en arbetsordning för sitt arbete. Häri innefattas roll- och ansvarsfördelning mellan styrelse och verkställande direktör samt arbetsformer för styrelsen. I arbetsordningen för styrelsen ingår även att utforma ett årligt program för styrelsearbetet.

Styrelsen ska i sin planering beakta kommunens tidplan för rapportering av bokslut, delårsrapport och övrig information som ska lämnas till ägaren.

Arvoden och ersättningar till de enskilda styrelseledamöterna fastställs av kommunfullmäktige och ska redovisas i not i årsredovisningen.

7 Frågor om löner, pensionsvillkor, och övriga anställningsvillkor för VD och övrig företagsledning i dotterbolag

Lön och övriga anställningsvillkor för VD fastställs av styrelsen i dotterbolag, efter samråd med VD i moderbolaget. Lön för ledande befattningshavare fastställs av styrelsens ordförande med VD i moderbolaget som föredragande.

Lönesättningen sker enligt tvåstegsprincipen, vilket innebär att chefens chef på alla nivåer samordnar och godkänner lönesättningen. I övrigt styrs lönesättningen av kollektivavtal och Värmdö kommuns lönepolicy.

VD i dotterbolag ska, liksom andra chefer i kommunen, ha ett årligt utvecklings- och

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av kommunfullmäktige, och beslutas med stöd av kommunallagen.

Uppföljning och uppdatering

Sektorn för administration, ledning och service ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

lönesamtal enligt process i VD-instruktion. För detta fordras en systematisk uppföljning av VD:s resultat och ledarskap utifrån i förväg definierade kriterier.

Utvärdering av VD i dotterbolag ska göras av både av dotterbolagets styrelse och av VD i moderbolaget som underlag för utvecklings- och lönesamtal.

VD i moderbolaget ansvarar för att utvärdering av dotterbolagens VD sker och för att koncernen har en strategi för kompetensförsörjning.

8 Kommunstyrelsens insyn och information

Bolagets ledning är skyldig att fortlöpande på kommunstyrelsens begäran informera om bolagets ekonomiska och verksamhetsmässiga utveckling. Informationen kan lämnas vid sammanträden som kommunstyrelsen kallar bolagets företrädare till eller skriftligt om så erfordras. Bolagen är dessutom skyldiga att informera kommunstyrelsen löpande om väsentliga händelser i verksamheten och i frågor som eventuellt kan bli föremål för kommunfullmäktiges ställningstagande innan beslut fattas av bolaget. I ägardirektiven definieras och exemplifieras begreppet "principiell beskaffenhet eller annars av större vikt". Det ankommer på kommunstyrelsen att med beaktande av kommunallagens bestämmelser avgöra om frågan ska tillställas kommunfullmäktige för ställningstagande.

9 Tvister

Vid tvister mellan förvaltning och kommunalt bolag eller mellan de kommunala bolagen inbördes, ska parterna genom inbördes förhandlingar söka träffa överenskommelse. Om samförstånd ej uppnås, rekommenderas parterna att utan onödigt dröjsmål hänskjuta frågan till kommunstyrelsen för särskilt förlikningsförfarande.

Varje bolag ska vid kommuninterna avtal undvika skiljedoms klausuler. Parterna rekommenderas istället att i avtalen reglera att en eventuell framtida tvist ska hänskjutas till kommunstyrelsen för särskilt förlikningsförfarande.

10 Bilaga 1

Samtliga policyer som annonseras i Värmdö kommuns författningssamling är tillämpliga på de kommunalt helägda aktiebolagen.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av kommunfullmäktige, och beslutas med stöd av kommunallagen.

Uppföljning och uppdatering

Sektorn för administration, ledning och service ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.